

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Vidéki előfizetők bélyegköltése egész évre	2 "

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1. c.
földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a Thaisz-nyomdában és Thaisz
Arthur papírkereskedésében (Piac-u. 7)

Márk Endre korszaka

Uj korszak határjelzőjét állították fel csütörtökön délután városi parlamentünk székházában. Egy új, modern kor szellője surrant be az ősi, egyik-másik szegletében: avas, dohos falak közé.

Debreczen történetében majdnem páratlan egyértelműséggel választották meg ősi városunk atyái Márk Endre udvari tanácsost polgármesterré.

Impozáns módon nyilatkozott meg a közönség iránta érzett szeretete, nagyrabecsülése és megingathatlan bizodalma és ehhez méltóan impozáns és méltóságteljes volt az a megjelenés is, mely közben, mint e város első polgára, átvette Márk Endre a Debreczen város címerével ellátott hivatalos pecsétet.

A helyhez és alkalomhoz mért beszédét akár márványba lehetne vésní. Debreczen város iránti rajongó szeretete, minden dolgainak alapos ismerete, öntudatos magabizás, célirányos határozottság jellemezte a remek beszédet. Halottuk azt a munkatervet, amelynek keresztülvitele által csakugyan azzá lehet Debreczen, a mivé történelmi hivatása által lennie kell, az ország legelső művelt magyar vidéki nagy városává.

E munkatervéhez kijelölt munkatársai közül sokan nem nyerhettek mandátumot. De ez a körülmény megvagyunk győződve arról, erős szándékai kivételében őt nem fogja hátráltatni. Mindeneket át fog formálni az az erélyesség, a mely eddigi közéleti tevékenységére rá nyomta bélyegét s a mely vezetni fogja minden további munkásságánál is.

Uj korszak virrad Debreczenre, mint ahogy uj korszakot él a megújuló világ is. A multat nem kisebbítjük s elődjének munkáját nem ócsároljuk. Minden korszaknak megvoltak, a maguk emberei s talán a közelmúlt idők vérkeringésének nagyon is szüksége volt a zsongító konzervatívizmusa itt-ott.

Ő alatta azonban a modern haladás minden eszközeivel harczra kell szállnunk, hogy azon már a ránk virradó uj korszak modern elvei minden vonalon győzedelmeskedhessenek.

Az ő nagy és zseniális egyénisége mellett, melyet a koronás király elismerése mért meg és talált nagy feladatok megoldására sulyosnak, erős a bizodalomunk, hogy törekvései nem lesznek hiábavalók, hogy munkájának a közjó javára dus termése, aratása lesz.

A mi tollunkat Debreczen város iránti nagy szeretetünk vezet, akkor, mikor immáron nem-

csak talentuma, de rangja szerint is Debreczen első polgárát új méltóságában üdvözljük s Isten áldását kérjük jövőndő munkálkodására.

S—r.

DONOGÁN ÉS SOMOSSY DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZÁR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.

1914. NOVEMBER 28. A 39-ik közös gyalogezrednek a híres kusztózái csatán kívül alkalma lesz más nevezetes vitézi cselekedet évfordulóját is megünnepelni. Ez az évforduló pedig azt a fényes győzelmet fogja ünnepelni, amelyet az édes hazai föld védelmében a Zemplén megyei Roskocnál aratott, a hol is az oroszok válogatott lövészeit ezerszámra tette tönkre, sokakat el is fogva mindent elsöprő, bátor rohamával. A lelkünk megfürdött a gyönyörűségek árjában mikor József királyi herceg, Károly királyi herceg üdvözlő táviratait olvastuk, melyekben a mi dicső háziezredünk derék magyar fiait dicsérik a főhercegek. Ugyancsak nemes büszkeség dagasztotta a mi «untauglich» mellünket, mikor a királyi hercegek sürgönyei után a mi zseniális hadvezetőink Conrád vezérkari főnök, Borovits a hős tábornok szintén táviratilag gratuláltak a mi katonáinknak, piros parulis ezredünknek. — Vass Antal az ezred nemesszívü lelkésze részletes kimutatást küldött a napilapoknak a debreczeni ezred hőstettéről, amely arany betűkkel lesz beírva a hadikrónikákba.

ITTHON MARADT KATONÁK. Azok a katonák, honvédek és közös hadseregheliek, gyalogosok és huszárok, akik ma még itthon vannak, holnap már egyetlen kis és rövid távirati parancsra, épen úgy mehetnek a harczterre, mint az elébb behívottak. Egyébként itthon is nehéz,

terhes szolgálatot teljesítenek s övéiktől, kis falujuktól elszakítva, szomorú magánosságban fogják eltölteni a karácsonyi szent ünnepnapokat. Épen ezért nem lenne méltányos dolog, ha épen úgy nem részesülnének karácsonyi ajándékban, mint a harczterén levők. Nagyon helyes mozgalom tehát az, amely abban az irányban indult meg, hogy az u. n. itthonmaradoóttak, de voltaképen családjuktól messze dőbva, itt Debreczenben, a rideg kaszárnyafalak közt töltsék az ünnepeket, szintén részesüljenek karácsonyi ajándékban. Felhívjuk tehát a közönség figyelmét erre a mozgalomra. Bármilyen kis összeget is szívesen fogad e célra Bíró Mór hadnagy (Péterfia) honvédlaktanya.)

HASZNOS TÉLI ÁRUK!

Női és gyermek felöltők, gyermek ruhák és szveterrek, teveszőr és gyapju harisnyák, lábszárvédők, lélekmelegítők, — gyönyörű szőrme garniturák, meleg szoknyák és nadrágok kötött, bélelt keztyűk és mindenféle trickó áruk, női és férfi fehérműek legolcsóbban szerezhetők be a

Rose-féle általános divat áruházában
Piac-utca 65.

Selyem és más bluzok, divat pongyolák mélyen le szállított árban.

Dr. Csűrös Ferencz kulturtanácsos. Jósa Vince bosszút állott gróf Degenfelden, a miért a görög katolikus püspökséget kitészékelte Debreczenből. Pártot ütött a saját pártjai ellen, amelynek jelöltjeit alaposan kiszitálta néhányadmagával. Végül csakugyan alig maradt a szitában valaki a városi párt új jelöltjei közül. Hanem azért HDr. Csűrös Ferencz kulturtanácsosságának mégis őszintén örülhetünk. Mint író elsősorban üdvözljük megválasztása alkalmából s kívánjuk neki, hogy mindazokat a szép, idealisan derék terveket, a melyekből munkaterve áll, meg is valósíthassa.

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piac-utca 16. szám. (Saját palota.)

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-állomány nyolczmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal!

ÜZLETÁGAI: Takarékpénztárak, csekszámlák. Váltószámitolás, törlesztés és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruaktár. Safe-deposit (magánletét pénztár.)

Affiliált intézetek: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár r.-t., Hajdúnánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospércs.

KOVÁCS JÓZSEF VOLT POLGÁRMESTER szürke tónusu bucsubeszédje elhangzott. Most a bucsuzás pillanatában — eltekintve azoktól, akik

csak a felkelő napot szokták üdvözölni, — szívesen emlékszünk vissza az ő önzetlen, puritán, — majdnem másfélévtizedes munkájára, melynek határköveire súlyos nehéz szavak vannak belevésve. Egyetem! Villamos vasut és világítás! — Csatorna és vízvezeték!... Igen az ősz podeszta nem henyélt s amit csinált a költő szavai szerint neki «Szép multság» a mi szemünkben pedig «derék és férfi munka volt». Most mikor elbocsájtja őt az első debreczeni polgár karosszékéből a közönség, egy munkás élet alkonyán az elismerés pálmáját nem tagadhatja meg tőle Klió, — aki korszakok szerint, — tárgyilagos kritikával írja meg a szép multak derék történeteit.

Dr. VARGHA ELEMÉR nem bukott el a főjegyző választásnál, csak nem győzött. Ez az igazság! Irtózatos heves választási küzdelmekben három üresen beadott szavazó czédula és holmi kortesfogás miatt meg nem választatni, ezt nem lehet bukásnak nevezni. Dr. Vargha Elemér megválasztása az első tanácsosi állásra majd nem olyan egyhangú volt, mint a polgármester megválasztása és aki a történelemből le tudja vonni a következtetést, az tisztában lehet a dr. Vargha Elemér iránt megnyilatkozó bizalommal. Hogy csakugyan nem egyhangú volt a megválasztása az annak tulajdonítható, hogy a már egyszer beadott névszerű szavazást kérő ívet a törvény értelmében nem lehetett vissza venni. Mert ez esetben Márk Endrén kívül Dr. Vargha Elemér megválasztása is egyhangú lett volna, tehát fehér hollója a lezajlott izgalmas választásoknak.

TÖRLEY
TALISMAN - CASINO - RÉSERVÉ

A *PESTI HIRLAP* amelyet nem egyszer ültettek fel s amely rossz információk miatt nem egyszer volt első városunk gyalázásában, nem létező panamákról, irván hosszú tudósításokat, — most vezércikkben méltatja, — mint a többi fővárosi lapok is, — a debreczeni fiúk hősiességét. Jól esett olvasnunk az előkelő írói tollból eredő cikket, elismerését annak a vitézségnek, mely a haláltmegvető bátorságból eredt. Most talán a Pesti Hirlap is elismeri, hogy nem volt igaza, mikor olyan önzéssel, sőt visszaélésekkel vádolta Debreczent, amely sehogyse férne össze egy emberben, sok emberben a haláltmegvető bátorsággal, az önszeretetet ilyen eklatáns módon való feláldozásával. A minthogy a vádak hivatalos uton meg is lettek czáfolva.

A *TISZTUIJTÁS* izgalmas jelenetei elfeledtették velünk a háborút. Egy-két napra a nagy

egyetértés után kitört köztünk újra a pártoskodás és háborus hírek helyett a kortesczédulák körutjára voltunk kíváncsiak. És megmosolyogtuk azt a régről ismert de újból feltámadt jeleneteket, mikor a balkézbe nyomott kortesczédula helyett a jobb kézben tartott czédulával szavazott le az ánförithatlan jellemű városatyja az urnák elé érve. És láttuk a győzedelmes jelölteknek adresszált gratulációkat azok részéről, akik egy pár percczel előbb a másik jelöltre szavaztak le. És tapasztaltunk még számos ehhez hasonló jeleneteket, melyek együttvéve egy szóval nevezetnek: *Titkos szavazás.*

Nem fáj a feje másnap ha

„LITKE“ pezsgőt iszik.

RAKOSI VIKTORNAK, a szomszédos h. nánási országos képviselőnek mély gyásza van. A haza elvette tőle szép reményekre jogosult derék fiát. Elvette és sohasem adja vissza őt az apai, anyai szeretetnek. A kiváló író néma fájdalom a legmegrendítőbb áldozatok közt vergődik a haza oltárán bár némán sajog és a nagyvilág előtt nincsenek könnyei. Ilyen esetekben nincs helye a vigasztalásnak, melyet csak a hosszú idők hozhatnak meg a szülői szíveknek és az a tudat csupán, hogy fiok a legdicsebb férfi halállal halt meg. A *Korhadtt fakesztek* műremek írójáról lévén szó, ez nem is lehet másképen.

Adakozzunk a harcoló katonák karácsonyi ajándékára. A pénz e címre küldendő bélyeg nélkül.
Hadsegélyző Hivatal Budapest.

A **SZINHÁZI HÉT** semmi újabb tapasztalatokkal nem szolgált. Az igazi kedv a színházlátogatásra csak nem akar felmelegedni. — Ezzel szemben azt sem lehet mondani, hogy a közönség teljes mértékben elfordul a Kossuth-utcai Muzsacsarnoktól. Az igazgatóság ujdonságokkal is szolgál minden héten, a szereplők nagyobb része is megérdemli a pártolást. De hát — és ez az igazság, — az emberek nagyobbik felének a lelke nincs berendezve ama nyugalmakra, amelyek a színházbajjárásra megkívántatnak. Hiába sokan nem tudnak kacagni, mikor valamelyik hozzátartozójukat a harctéren és szenvedések közt tudják. De azért nem egy melegebb estélye volt a színháznak, különösen a mikor Szentgyörgyi Márta, Teléky Ilona, Halassy Mariska, Kassay Károly, Darigó Kornél játszanak. A «Cilinder» bohózat bemutatója is igen sikerült volt. E héten a szezon legelső slagere A *mozitündér* bizonynyára meghozza majd az erkölcsiek mellett a régen várt anyagi eredményeket is. Ugy halljuk, darab és előadás egyaránt meg is érdemli.

APOLLO

MOZGÓSZÍNHÁZ

Ma szombaton és vasárnap

3, 5 és 7 órakor fél, 9-kor rendes helyár

Mese egy közkatonáról.

A legszebb ruha.

Előadja: H. Bárdos Mariska.

Kitűnő kíséző műsor.

A **SOROZÁS**, melynek eredményeként az «untauglich»-eknek legalább felére, hivatalosan 50 százalékára január első napjaitól kezdve új korszak hajnala hasad, e héten ért véget. Bizony sokan lettek vitézek, akik nem számítottak arra, hogy a haza még őket is fegyverbe fogja szólítani valamikor, de akik majd egykor nagy lelki gyönyörűséggel fognak mesélni unokáiknak ama időkről, mikor tényleges részesei voltak a világ-háborúnak. Nem egynek pedig, mint kávéházi Konrádnak, most már alkalma nyílik arra, hogy a «saját belátása» szerint védhesse a hazát.

Mozitündér.

Glutterbuck elnök	— — — — —	Kassay Károly
Virginia felesége	— — — — —	H. Serfőzi Etel
Amine leánya	— — — — —	Szentgyörgyi Márta
Gardemes báró	— — — — —	Füredy Ilona
Bobby Lop	— — — — —	D. Arrigó Cornél
Deba Gill mozitündér	— — — — —	Teleký Ilona
Billy Halton rendező	— — — — —	Várnay László

Glutterbuck leánya Annie eljegyzését tartaná, de a vőlegény nem érkezik meg. A leány le is akar már feküdni, mikor Gardemes báróval találkozik a liftben. Így talál rájuk a későn jövő vőlegény, aki félreismeri a helyzetet s felbontja az eljegyzést. Az após azonban ennél nagyobb bajba kerül, mert betoppnván egy mozi főpróbájára, ahol a mozitündér bosszujából rákerül a filmre. Nagyon sok fáradságába kerül míg a mozidarabot megsemmisíti. A báró végül elveszi a leányát, a mozitündér pedig a főrendező felesége lesz.

Úsd magyar

Torda Károly vállalkozó	— — — — —	Várnay László
Vilma leánya	— — — — —	Halassy Mariska
Béla fia	— — — — —	Liptay Lajos
Báró Iharos ezredes	— — — — —	Turay Antal
Györök főhadnagy	— — — — —	Lugossy Dani
Gyuri	— — — — —	Balázs Bálint
Lidi	— — — — —	Teleký Ilona
Lakatos kertész	— — — — —	Kemény Lajos
Márton fia	— — — — —	Kassay Károly
Ifj. Lakatos Márton	— — — — —	Szakács Árpád
Pribics Dusan	— — — — —	D'Arrigó Cornél
Mladina huga	— — — — —	Sinkó Giza

Torda Béla egy szerb leányt szeret s épen ezért árulója lesz a magyar hadseregnek. Ezzel szemben a nővére jó magyar leány marad s fivére helyett katonának öltözik be. Torda végül is észére tér s az aláaknázott szerb szorost elárulja, úgy hogy honvédeink megmenekülnek. A szerb leány pedig öngyilkos lesz.

Világháboru térképek

a legujabb és a legjobb kiadásban kaphatók THAISZ ARTHUR papirkereskedésében. Eredeti bolti árakon már 12 fill. kezdve.

Tábori borítékok

2 fillérijével kaphatók THAISZ ARTHUR papirkereskedésében Bika-szálloda mellett. - - - - Szintén 2 fillérijével kaphatók a

Térképzaszlócskák

LEGUJABB

Papir lábvédő hideg és fagy ellen!

Egy csomag 30 fill.

THAISZ ARTHUR papirkereskedésében, Debreczen, Piacz-utca 7. (Bika szálloda mellett.)